

ISBN 978-960-310-364-6

© 2012, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΜΕΛΙΟ
Σόλωνος 84, τηλ. 210 3608180
e-mail: info@themelio-ekdoseis.gr

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΜΕΛΙΟ

ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	11-12
ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ: <i>Ναπολέον Μαραβέγιας</i>	13-15
I. ΕΡΕΥΝΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΜΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ	
<i>Χαράλαμπος Χρυσομαλλίδης</i>	17-40
1. Η έννοια της Έρευνας	17
2. Η έννοια της Καινοτομίας	20
3. Θεωρητικές προσεγγίσεις και συζήτηση για τη «νέα» οικονομία	21
4. Έρευνα, καινοτομία και επιχειρήσεις. Ορισμένα εισαγωγικά σχόλια	25
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	37
II. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ «ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΩΝ» ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	
<i>Παναγιώτης Λιαργκόβας</i>	41-63
1. Εισαγωγή	41
2. Η θεωρητική προσέγγιση της οικονομικής ανάπτυξης μέσω της επιχειρηματικότητας	42
3. Η θεωρία της δομικής γεινίασης	44
4. Το υπόδειγμα της αλληλεξαρτώμενης συν-παραγωγής	45
5. Η θεωρία της δικτύωσης	46
6. Η προσέγγιση της εικονικής επώασης: μεσάζοντες, εγκλωβισμός ομάδας ανθρώπων και θεωρίες συλλογικότητας	47
7. Η ανάπτυξη των θερμοκοιτίδων	49
8. Η οργανωτική μορφή των θερμοκοιτίδων	54
9. Η ανάπτυξη των θερμοκοιτιζόμενων επιχειρήσεων	58
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	61

III. ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ, ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ: ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

<i>Δημήτρης Χ. Κατσιάκας</i>	65-82
1. Η λειτουργία του τραπεζικού τομέα: αποτυχίες αγοράς, ρύθμιση και εποπτεία	67
2. Ο δρόμος προς την κρίση: απορύθμιση, απελευθέρωση και ανταγωνισμός στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα	71
3. Καινοτομία, εταιρική ευθύνη και κρίση στο χρηματοπιστωτικό τομέα	74
4. Σε αναζήτηση σταθερότητας στο χρηματοπιστωτικό τομέα	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	81

IV. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

<i>Νικόλαος Ε. Φαραντούρης</i>	83-102
1. Εισαγωγή	83
2. Το θεσμικό πλαίσιο	84
3. Ανταγωνισμός και παραγωγικότητα	86
4. Κανόνες ανταγωνισμού και ανταγωνιστικότητα	91
5. Κανονιστικό πλαίσιο: προτεραιότητες και προκλήσεις	94
6. Επίλογος	100
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	101

V. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΣΠΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

<i>Γιώργος Ανδρέου</i>	103-122
1. Οι έννοιες της ανταγωνιστικότητας, της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας	103
2. Η πολιτική συνοχής της Ε.Ε. στην Ελλάδα και το ΕΣΠΑ 2007-2013	106
3. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013» (ΕΠΑΝ ΙΙ)	111
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	122

VI. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: ΩΘΗΣΗ Ή ΕΜΠΟΔΙΟ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ;

<i>Κίμων Χατζημπίρος</i>	123-141
1. Πρόοδος, ανάπτυξη, περιβάλλον	123

2. Πράσινη ανάπτυξη	127
3. Δυνατότητες περιβαλλοντικής επιχειρηματικότητας	131
4. Προϋποθέσεις και δυσκολίες	139
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	140
VII. Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΝΑ- ΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩ- ΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	
<i>Αθανάσιος Χύμης</i>	143-163
1. Εισαγωγή	143
2. Η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης	144
3. Η νέα διευρυμένη έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης	155
4. Επίλογος	159
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	161
VIII. Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΣΤΟΝ ΑΙΩΝΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	
<i>Λεωνίδα Λουλούδης</i>	165-185
1. Εισαγωγή	165
2. Γεωργία	166
3. Κλιματική αλλαγή και περιβάλλον	173
4. Διατροφή	179
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	184
IX. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗ- ΝΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	
<i>Νικόλαος Κ. Μπαλτάς</i>	187-208
1. Εισαγωγή	187
2. Ο αγροτικός τομέας στο πλαίσιο της Ε.Κ.	188
3. Οι εξελίξεις στην ΚΑΠ: Από την αναθεώρηση του 1992 στην Agenda 2000	191
4. Η Συμφωνία του Γύρου της Ουρουγουάης και οι διαπραγ- ματεύσεις του Γύρου της Χιλιετίας	194
5. Η αγροτική πτυχή της διεύρυνσης της Ε.Ε.	196
6. Η ενδιάμεση αναθεώρηση της ΚΑΠ	198
7. Το περιεχόμενο της επιχειρηματικότητας στον αγροτικό τομέα	200
8. Συμπεράσματα - Προοπτικές	204
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	207

χ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	
<i>Γιάννης Ελ. Δούκας</i>	209-239
1. Εισαγωγή	209
2. Η νέα φυσιολογία της υπαιθρου	210
3. Βιώσιμη και αειφορική τοπική ανάπτυξη	216
4. Καινοτομία, τεχνολογία και επιχειρηματικότητα στην υπαιθρο	219
5. Το αγροτικό σύστημα γνώσης και πληροφόρησης	230
6. Συμπεράσματα	234
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	235

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.
CDSs	Συμβάσεις Ανταλλαγής Κινδύνου Αθέτησης.
CSR	Corporate Social Responsibility.
Δ.Δ.	Διακυβερνητική Διάσκεψη.
ECU	Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα.
E.E.	Ευρωπαϊκή Ένωση.
ΕΘΙΑΓΕ	Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας.
E.K.	Ευρωπαϊκές Κοινότητες.
EKE	Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.
EKEΦΕ	
«ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»	Εθνικό Κέντρο Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος».
EMAS	Environmental Management and Audit Scheme.
EOK	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.
E.Π.	Επιχειρησιακά Προγράμματα.
ΕΠΑΝ	Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα 2000-2006».
ΕΠΑΝ II	Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα 2007-2013».
ΕΠΑΣ	Επαγγελματικές Σχολές.
ΕΠΜ	Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων.
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς της Ελλάδας.
ΕΤΑ	Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη.
ΕΤΑΚ	Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία.
E&T	Έρευνα & Τεχνολογία.
GATT	Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου.
HACCP	Hazard Analysis Critical Control Point.
ΓΓΕΚΕ	Ινστιτούτο Γεωργοοικονομικών και Κοινωνιολογικών Ερευνών.
ΙΕΚ	Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης.
ISO	International Standards Organization.

ΙΤΕ	Ίδρυμα Τεχνολογίας & Ερευνών.
ΚΑΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική.
ΚΑΠΕ	Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.
ΜΜΕ	Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.
ΟΓΕΕΚΑ «ΔΗΜΗΤΡΑ»	Οργανισμός Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης «ΔΗΜΗΤΡΑ».
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών.
ΟΟΣΑ - OECD	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης.
ΟΤC	over-the-counter.
ΠΕΠ	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου.
ΣΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
ΣΛΕΕ	Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
ΣυνΘΕΚ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.
ΤΠΕ	Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας.
ΧΚΑΕ	Χώρες Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Το ζήτημα της επιχειρηματικότητας απασχολεί τις κοινωνικές επιστήμες και ιδιαίτερα την οικονομική επιστήμη αρκετές δεκαετίες. Οι προϋποθέσεις ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, η μεγάλη σημασία της για την ανάπτυξη μιας χώρας ή μιας περιφέρειας, οι φορείς της επιχειρηματικότητας, ο ρόλος της καινοτομίας στην επιχειρηματικότητα και πολλές άλλες παράμετροι που σχετίζονται με τη δυνατότητα του «επιχειρείν» αποτελούν αντικείμενα μελέτης με στόχο την επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Ιδιαίτερα στις σημερινές συνθήκες ύφεσης στη χώρα μας, όπου η ανάπτυξη είναι το σημαντικότερο ζητούμενο, η βελτίωση των προϋποθέσεων του «επιχειρείν» αποτελεί βασικό όρο για την έξοδο από την οικονομική κρίση.

Η επιχειρηματικότητα ως ατομική ή συλλογική πρωτοβουλία ανάληψης κινδύνου δημιουργίας μίας επιχείρησης σε οποιονδήποτε τομέα απαιτεί την εφαρμογή καινοτομίας στον οργανωτικό και τεχνολογικό τομέα. Αυτή η διαδικασία αποτελεί μία από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις επιτυχίας της επιχειρηματικής προσπάθειας. Συνεπώς, η επιχειρηματικότητα συνδέεται άρρηκτα με την καινοτομία, ιδίως στη σημερινή εποχή που απαιτείται παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους, προκειμένου να είναι ανταγωνιστικά στην εγχώρια και διεθνή αγορά.

Ο συλλογικός αυτός τόμος με τίτλο Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία. Από τη θεωρία στην πράξη περιλαμβάνει δέκα αναδιατυπωμένες διαλέξεις σε μορφή επιστημονικών άρθρων από σημαντικούς επιστήμονες προς τους φοιτητές του Τεχνο-

λογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Ιονίων Νήσων κατά το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012 στα Τμήματα που βρίσκονται και στα τρία Ιόνια Νησιά, Κεφαλονιά, Ζάκυνθο και Λευκάδα.

Συγκεκριμένα:

Ο κ. **Χαράλαμπος Χρυσομαλλίδης** ασχολείται με τη σημασία της έρευνας και της καινοτομίας για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.

Ο κ. **Παναγιώτης Λιαργκόβας** αναπτύσσει το ρόλο των «θερμοκοιτίδων» για την εκκόλαψη νέων επιχειρήσεων.

Ο κ. **Δημήτρης Κατσίκας** εξετάζει το ζήτημα της καινοτομίας και της εταιρικής ευθύνης στη ρύθμιση των διεθνών αγορών προκειμένου να διερευνήσει τα αίτια της παγκόσμιας κρίσης.

Ο κ. **Νικόλαος Φαραντούρης** εξετάζει το ρόλο της πολιτικής ανταγωνισμού για την εφαρμογή καινοτομιών από τις επιχειρήσεις.

Ο κ. **Γιώργος Ανδρέου** αναλύει τη σημασία του ΕΣΠΑ ως χρηματοδοτικού εργαλείου για την εισαγωγή της καινοτομίας στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Ο κ. **Κίμων Χατζημπίρος** ασχολείται με το ρόλο της περιβαλλοντικής πολιτικής ως «εμποδίου» ή «κινήτρου» για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία.

Ο κ. **Αθανάσιος Χύμης** με παράδειγμα την πράσινη οικονομία αναλύει τη σημασία της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για την ανάπτυξη καινοτόμου επιχειρηματικότητας.

Ο κ. **Λεωνίδα Λουλουδής** εξετάζει τις προκλήσεις καινοτομικών λύσεων στη γεωργία, στο περιβάλλον και στην κλιματική αλλαγή στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Ο κ. **Νικόλαος Μπαλτάς** αναπτύσσει το πρόβλημα της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας στον ελληνικό αγροτικό τομέα.

Τέλος, ο κ. **Γιάννης Δούκας** εξετάζει τη σημασία της καινοτόμου επιχειρηματικότητας για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Η ευρύτητα της θεματολογίας του συλλογικού αυτού βιβλίου ελπίζουμε ότι θα συμβάλλει στην ολόπλευρη θεώρηση του ζητήματος της επιχειρηματικότητας και της σημασίας της καινοτομίας για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας διεθνώς και ιδιαίτερα στη χώρα μας. Με τον τρόπο αυτό πιστεύουμε ότι μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο βοήθημα για τους φοιτητές των ΑΕΙ και για κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη.

Κλείνοντας το εισαγωγικό σημείωμα θα ήθελα να ευχαριστήσω το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση) που χρηματοδότησε το Πρόγραμμα «Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας του ΤΕΙ Ιονίων Νήσων» στο πλαίσιο του οποίου πραγματοποιείται η έκδοση του τόμου αυτού καθώς και τις εκδόσεις ΘΕΜΕΛΙΟ που ανέλαβαν την έκδοσή του.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θέλω να απευθύνω σε όλους τους εισηγητές και συγγραφείς των κειμένων που περιλαμβάνονται στο βιβλίο αυτό, καθώς και στην κα Άννα Μαλικιώση για την άρτια γλωσσική και τεχνική επιμέλεια της έκδοσης.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
Πρόεδρος της Δ.Ε. του Τεχνολογικού
Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Ιονίων Νήσων
Νοέμβριος 2012